

NewB: een nieuwe bank in het vooruitzicht!

Het project van een nieuwe coöperatieve, ethische en duurzame bank, dat in 2013 werd gelanceerd, heeft in België hoge verwachtingen en veel hoop opgewekt. Waar staan we vandaag? Hoe is het project geëvolueerd? We maakten de balans op van de situatie en de deadlines in 2019, een cruciaal jaar waarin Smart besloot om NewB en zijn project te steunen.

De oprichting van de coöperatie NewB kon van bij het begin op grote belangstelling rekenen. Veel Belgen hopen dan ook op een bank die andere waarden nastreeft dan de banken die doorgaans de plak zwaaien in de financiële wereld. Sterker nog, veel Belgen zijn bereid om zich persoonlijk in te zetten om een dergelijk project mogelijk te maken. Toen de initiatiefnemers van het project in april 2013 het grote publiek verzochten om deel te nemen aan de financiering van de bank, stelden ze zich als doel om na drie maanden 10.000 vennoten te hebben. Alleen hadden ze die kaap al na amper twee dagen gerond. Na iets meer dan 48 uur hadden immers al 10.000 personen zich bij het project aangesloten door minstens één aandeel van 20 euro te kopen! Sindsdien is de belangstelling van het publiek trouwens nog niet afgezwakt. Integendeel, in mei 2019 telde de coöperatie meer dan 52.000 leden, verdeeld in drie groepen:

- 152 organisaties (vzw's, vakbonden, grote ngo's, kleine coöperatieve structuren, federaties) die actief zijn in erg uiteenlopende sectoren (de gezondheidszorg, het drukkerijwezen, de bouwsector enz.), vormen groep A;
- Burgers vormen groep B;
- En groep C bestaat uit institutionele investeerders (momenteel drie) die meer bepaald hun financiële expertise bijdragen.¹

Ondanks het enthousiasme die de verhoopte bank met zich meebrengt, bestaat ze tot nog toe niet. Wat is er intussen gebeurd? We maken de balans op met Judith Van Parys, een van de verantwoordelijken van het coöperatief leven bij NewB.

De fases van het project

Laat ons beginnen bij het begin. In 2011 bundelen 24 middenveldorganisaties, met het Réseau Financité op kop, de krachten om de coöperatie NewB op te richten. Hun ambitie: een 'ethische en duurzame' bank creëren. Organisaties als

---

¹ Het gaat om Monceau Générale Assurances, een Franse onderlinge verzekeringsmaatschappij, Monceau Investissements Mobiliers en de Mutuelle Centrale de Réassurance. Zie <https://www.newb.coop/nl/supporters/investors>

Greenpeace, OXFAM of Dokters van de Wereld zijn medeoprichter, maar ook vakbonden als het ACV, de BBTK-ABVV staan mee aan de wieg van de bank.

Het initiatief steunt op twee vaststellingen:

- Uit de crisis van 2008 is duidelijk gebleken dat er nood is aan een alternatief bankproject;
- De Belgische banksector lijdt gezichtsverlies: 83 % van de banken zijn filialen of bijkantoren van buitenlandse banken. 99 % van de banken is privé, slechts één bank is eigendom van de overheid (Belfius).

“Het is de eerste keer sinds de jaren 1960 dat er in België een aanvraag werd ingediend om een nieuwe bank op te richten. Ter vergelijking, in Engeland werden er in 2013 alleen al 26 aanvragen geregistreerd”, herhaalt Judith Van Parys. Ondanks het enthousiasme van het grote publiek waren bepaalde vertegenwoordigers van de financiële wereld minder uitgelaten. Zo blijkt uit een uitspraak van wijlen Luc Coene, die in 2014 nog gouverneur was van de Nationale Bank: “Er zijn vandaag gewoon te veel banken in België”².

In 2013 lanceerden de oprichters van NewB hun grote inschrijvingscampagne. Na vier maanden hadden maar liefst 43.000 personen zich bij de beweging gevoegd door aandelen van de coöperatie te kopen.

Een jaar later lanceerde NewB een nieuwe campagne met een heuse volksraadpleging: ‘De Spaarstem’. *“We vroegen de coöperanten waarin NewB hun geld al dan niet mocht investeren. Voor elk aangehaald domein konden ze een rood, een oranje of een groen licht toekennen.” Judith Van Parys haalt een moeilijk voorbeeld aan: “Mag NewB een vredesmissie financieren?”*

Het maatschappelijk comité van NewB boog zich over de antwoorden op dit onderzoek. *“Het comité is een uniek orgaan van de coöperatie dat in de statuten is vastgelegd. De negen leden van het comité worden voor een mandaat van vijf jaar verkozen door de algemene vergadering en zien erop toe dat de waarden van NewB gerespecteerd worden. Naarmate het project evolueert zijn er steeds concretere implicaties voor het bestuur.”* Er werden al criteria bepaald, maar *“het hele krediet- en investeringsbeleid moet nog vastgelegd worden. Voor de bijzondere kenmerken moet NewB de coöperanten nog raadplegen. We weten momenteel enkel dat ons project niet in strijd is met bepaalde globale principes. De coöperatie wil alleen maar sectoren financieren die de mensenrechten of het voortbestaan van onze planeet niet in het gedrang brengen. Er zijn in België niet veel actoren die zulke beperkingen opleggen, maar helaas is dat wel nodig om een antwoord te bieden op de ecologische en sociale uitdagingen, die alleen maar groter worden.”*

In 2016 werd er een nieuwe stap gezet. Want hoewel de hindernissen voor de behoorlijke oprichting van een bank talrijker zijn dan voorzien, bleef NewB niet bij

---

² Luc Coene: ‘Moeten we de spaarder nog fiscale voordelen geven?’. [Interview door Ewald Piron en Michel Vandersmissen](#), Knack, 30 april 2014. [Het antwoord van het CNCD](#)

de pakken neerzitten. Integendeel, de coöperatie lanceerde “een nieuw duurzaam product”, in de vorm van een prepaid bankkaart, maar die kende helaas niet het verhoopte succes.

Het jaar erop bracht een andere innovatie met zich mee: verzekeringen. “Toen NewB in 2014 aan haar leden vroeg welke producten hen zouden interesseren, kwamen verzekeringen als eerste uit de bus”, aldus Judith Van Parys. “Omwille van de aard van NewB (het bestuur, het specifieke gebruik van het geld ...) zijn onze verzekeringen ethisch. Ze zijn anders op basis van verschillende aspecten. Zo kan onze autoverzekering meerdere chauffeurs dekken, zonder dat ze per se familie moeten zijn van elkaar. Dat is een formule op maat van de nieuwe gewoonten. Bovendien hebben we geprobeerd om de prijzen zo weinig mogelijk te segmenteren, wat doorgaans wel gebeurt op basis van de kenmerken van de verzekeringnemer (jongeren/ouderen, bijvoorbeeld). NewB heeft een artikel uitgebracht om de verschillende kenmerken van haar ethische verzekeringen uit te leggen.”³ Er zijn nu andere producten beschikbaar, zoals een verzekering op aankopen die betaald zijn met de NewB-kaart of een woonverzekering en familiale BA ... Nu de rentevoeten zo laag zijn, moeten banken hun activiteiten diversifiëren. Het is immers niet rendabel meer om gelddeposito's in ontvangst te nemen en kredieten toe te kennen. NewB verkoopt dus verzekeringsproducten om ook rendabel te kunnen zijn.

Maar wat nu met de bank?

“Als NewB losser zou omspringen met haar waarden, zou ze waarschijnlijk al een bank zijn. Het is al gebeurd dat de coöperatie organisaties of personen afwimpelt die aan de deur komen kloppen. Anderen zetten dan weer zelf een stap terug zodra ze horen dat de dividenden maximaal 6 % zullen bedragen”, aldus Judith.

Het project heeft dus wel wat tijd in beslag genomen, voor verschillende redenen. “Een van de moeilijkheden was dat er geen handleiding bestaat om een bank te worden. We moesten een dossier samenstellen met een reeks documenten waarvan de lijst werd samengesteld naargelang de gesprekken met de toezichhoudende autoriteiten vorderden: procedures, beschrijving van het bestuur, mogelijke risico's, enz. In januari 2019 hebben we voor onze banklicentia aanvraag een dossier van meer dan 2400 pagina's ingediend, om het daarna nog aan te vullen tot maar liefst 3.000 bladzijden!

³ <https://www.newb.coop/nl/blog/newbverzekeringen-de-volgende-stap-richting-b>

Er zijn drie instanties:

- *De Nationale Bank van België (NBB), als toezichhoudende autoriteit voor de banksector;*
- *De FSMA (Financial Services and Market Authority), die toezicht houdt over de financiële diensten en markten: NewB moet aan deze instantie uitleggen waarvoor ze het geld van de mensen zal gebruiken;*
- *De Europese Centrale Bank (ECB), die banklicenties toekent na een advies van de NBB. Als instelling heb je die licentie nodig om zichtrekeningen, spaarrekeningen enz. te kunnen aanbieden."*

Toch komt er schot in de zaak. Begin 2019 diende NewB een licentiaanvraag in en moest opnieuw op een hele reeks vragen antwoord bieden: "Een revisor moest in de loop van dit jaar (over 12 maanden) twee rapporten opstellen. De toezichhoudende autoriteiten hadden immers 6 tot 12 maanden om zich over het project uit te spreken." In afwachting moest NewB de installatie voorbereiden van de nodige IT-infrastructuur en toestemming vragen aan de FSMA om een beursgenoteerde onderneming te worden, vóór ze aan de kapitaalcampagne kon beginnen, die nu overigens volop aan de gang is. "Bovendien waren er interventies van de ECB. Kortom, met zo'n krappe kalender zal NewB uiteindelijk slechts op enkele weken tijd de fondsen moeten werven die zo belangrijk zijn voor de oprichting van de bank."

"De procedure verloopt goed, de betrekkingen met de NBB worden voortgezet en we hebben er vertrouwen in. We hebben de gesprekken nu 18 maanden geleden hernomen en het is normaal dat ze haar controlebevoegdheid uitoefent. NewB heeft een uiterst precieze kalender ontvangen van de ECB en de NBB: we weten nu dat de toezichhoudende autoriteiten zich begin 2020 zullen uitspreken over de banklicentie. Als NewB de licentie krijgt, zal ze wel nog een aantal stappen moeten ondernemen voor ze de bank mag openen. Vandaag al werkt ze aan de installatie van de informatica-infrastructuur om snel operationeel te kunnen zijn zodra ze groen licht krijgt."

"Alleen zullen al die dingen enkel mogelijk zijn als we massa's mensen rond ons project kunnen inschakelen. NewB bestaat immers niet uit 20 personen in een kantoor die er op magische wijze in zullen slagen om de bank op te richten. We hebben de massale steun van de burgers en organisaties van ons land nodig. Bovendien vormt dit voor België een geweldige kans op een volkomen ethische bank die we niet door de vingers mogen laten glippen!"

En zodra de bank er is? Wat dan? "NewB wil vooral terugkeren naar de basis en in eerste instantie vrij eenvoudige producten aanbieden: spaarrekening, zichtrekening, leningen op korte termijn (voor particulieren en vervolgens voor organisaties), leningen om renovatiewerken te financieren (met het oog op de energietransitie). In tweede instantie willen we beleggingsfondsen lanceren, maar daarvan moeten de bepalingen nog worden vastgelegd. We zullen te maken krijgen met heel precieze

bankreglementen, waar systeembanken⁴ ook mee geconfronteerd worden. Enkel aan de voorwaarde tot accumulatie van winst moeten we niet voldoen. Bovendien beschikken we over een collectief privébezit (wat al beter is dan gewoon privébezit), waardoor iedereen recht van spreken heeft, volgens het principe 'één persoon, één stem'."

"Winst is voor ons niet het enige streefdoel, en we zijn niet de enigen die voor dat model kiezen. In Duitsland is het bijvoorbeeld frappant hoeveel financiële middelen de 400 openbare spaarbanken in de regionale economie pompen of hoeveel de 900 coöperatieve banken in de projecten van hun coöperanten investeren. Ook Oostenrijk, Italië en Spanje tellen tientallen coöperatieve banken die eerder oog hebben voor het algemeen belang dan voor de winst van enkele aandeelhouders. Uit onderzoek blijkt zelfs dat 'ethische' banken rendabeler zijn dan hun 'klassieke' tegenhangers. Bovendien zijn ze veel veerkrachtiger en stabielere in tijden van crisis (omdat ze geen onverantwoorde risico's nemen)."

Ten slotte lanceert Judith nog een oproep: "Misschien wordt 2019 het jaar van de oprichting van NewB of misschien ook niet. Het is in elk geval een cruciaal jaar, omdat duizenden personen zich moeten engageren en de lancering ondersteunen. De boodschap moet dus doorgegeven worden."

Het coöperatief leven

Voor de ontwikkeling van al die fases kon de coöperatie rekenen op haar werknemers (een twintigtal in 2019), maar ook op de inzet van haar vennoten. Het coöperatief leven is bij NewB immers geen hol begrip. Twee andere vaste werknemers, naast Judith, zien daarop toe. Maar wat betekent dat nu echt?

"Het coöperatief leven is een vrij breed thema. We moeten contact houden met de 153 lidorganisaties. Je moet ook een algemene vergadering organiseren (minstens een keer per jaar, soms vaker). Nog een andere dimensie is de coördinatie van een dertigtal ambassadeurs van NewB. Een coöperant kan immers ambassadeur worden door zich kandidaat te stellen tijdens een algemene vergadering, per mail of tijdens een evenement of voorstelling van NewB. De ambassadeurs overleggen met ons om een vertrouwensrelatie op te bouwen aangezien ze op tal van beurzen en evenementen over het project van NewB zullen moeten praten. We organiseren geregeld vergaderingen met hen om ze te informeren, op de hoogte te houden van de evolutie of om de manier van communiceren te bepalen."

"Voor het coöperatief leven zijn er middelen nodig om het contact met de leden te onderhouden, zoals de nieuwe website, de blog of de dossiers die we publiceren (over greenwashing bijvoorbeeld)⁵. Elke maand schrijft NewB ook een artikel over vier

---

4 "Een systeembank of systeemrelevante bank is een bank waarvan een mogelijk faillissement de potentie heeft om de rest van het financiële systeem en de reële economie ernstige schade te berokkenen." (Wikipedia) De Nationale Bank stelt elk jaar een lijst op van systeemrelevante instellingen in België, zie <https://www.nbb.be/nl/artikels/jaarlijkse-lijst-van-systeemrelevante-instellingen-belgie>

5 <https://www.newb.coop/nl/blog/greenwashing-wast-de-financiele-sector-groene>

lidorganisaties rond een thema dat hen verbindt. Zo zetten we in april 2019 een aantal jeugdverenigingen⁶ in de kijker, met een knipoog naar de acties van de klimaatjongeren. Dat maakt ook deel uit van het coöperatief leven: aan de mensen tonen wie de andere coöperanten zijn. Voor het coöperatief leven gaan we ten slotte op zoek naar nieuwe lidorganisaties die op hun beurt veel volk voor het project kunnen sensibiliseren.” Waarop Judith spontaan een voorstel doet aan Smart: *“De coöperatie zou ook een lidorganisatie van NewB moeten worden.”*

Mond-tot-mondreclame blijft vandaag de grootste kracht van NewB. “We moeten er dan ook blijven op inzetten. NewB lanceerde in juli 2019 een nieuwe mobilisercampagne en vroeg de mensen om te praten over de coöperatie bij organisaties die ze steunden of door een infoavond te organiseren, affiches aan te plakken, flyers uit te delen enz. In het najaar van 2019 zou er een grote fondsenwerving moeten plaatsvinden op heel korte tijd, volgens een precieze kalender. Daarvoor zullen we veel en efficiënt moeten communiceren. De coöperanten richten samen een bank op, waarvan ze mede-eigenaar worden. NewB moet dan ook alles in het werk stellen om de fondsenwercampagne tot een goed einde te brengen.”

Interview door Hans DEBLIECK en Carmelo VIRONE,

Vertaling: Sara MUSCH

Mei 2019

We schrijven nu november 2019 en de oproep die de Belgische coöperatie NewB deze zomer lanceerde, heeft zijn vruchten afgeworpen. Smart heeft besloten om een C-aandeel te kopen. Die participatie past binnen de grote fondsenwerving die NewB op vrijdag 25 oktober 2019 lanceerde om tegen 2020 een banklicentie te kunnen krijgen.

---

⁶ <https://newb.coop/nl/blog/4-lidorganisaties-rond-jeugdverenigingen-in-d>

Bronnen

Financité en het magazine Financité, nr. 21, "crise financière: stop ou encore?", maart 2011.

NewB

Aline FARES, "financer un autre monde (1/2): une tâche impossible pour le système financier actuel", onlinepublicatie Smart, 2019

Aline FARES, "financer un autre monde (2/2): la possibilité d'un secteur bancaire socialisé", onlinepublicatie Smart, 2019

NewB steunen? Dat kan op de website van NewB!

Wie een aandeel koopt, investeert in NewB en heeft recht op verschillende diensten (betaalkaart, verzekeringsdiensten enz.). Bovendien is het een kans om deel te nemen aan een uniek project in België. Dit is een risicodragende investering. In het beste geval kan je dus je oorspronkelijke inleg terugkrijgen, maar als het minder goed gaat, deel je in het verlies.